

Újfehértó, 1906. május 14. – Budapest, 1993. január 23.

Apja szabómester volt. A Szabolcs megyei Újfehértón végzett négy elemi után ő is a szabómesterséget tanulta ki. 1922-ben Budapestre költözött, a következő évben szabadult fel. 1924-ben súlyosan megbetegedett, tüdővérzést kapott, ezért visszament a falujába. Az 1920-as évek végén a szabómunkások szakszervezetén keresztül kapcsolódott be az illegális kommunista mozgalomba. 1930-ban jött újra Budapestre, és belépett a Magyarországi Szociáldemokrata Pártba. A szakirodalom szerint 1931-től – börtönvallomása szerint 1934-től – az illegális kommunista párt tagja lett. 1932 novemberében járt először Moszkvában, a Vörös Segély nemzetközi kongresszusán. A sikeres út után, 1933 februárjában a Vörös Segély vezetőségének tagja lett. 1935-ben egyik szerkesztője lett a Szabó Ellenzék című szakmai lapnak. 1935 decemberében letartóztatták, de ekkor még szabadon engedték. 1940 áprilisában kommunista tevékenysége miatt ismét letartóztatták. A csendőrsön szembesítették az akkor már szintén lefogott feleségével. A vádiratból kiderül, hogy ebben az időben a Turai József nyomdász vezette kommunista frakcióba tartozott. Szabadulása után a szabók szakszervezetében dolgozott. 1942. május 15-étől a háború végéig illegalitásba vonult. 1943 márciusában közölték vele, hogy a hazai kommunista szárny központi bizottsága tagja lett. 1943 nyarán annak a hat résztvevőnek az egyike volt, akik kimondták a kommunista párt nevének Békepártra változtatását. Közismert nevét 1944 májusában Demény Páltól kapta. 1944 október–novemberében a két legerősebb, a „hivatalos” hazai és a Demény–mozgalom vezetése – azonos, Kommunisták Magyarországi Pártja néven szereplő csoportjaik egyesítése céljából – tárgyalásokat kezdett Rajk László és Demény Pál vezetésével; ezeken ő is részt vett. A debreceni ideiglenes kormány Tömpe András, a Szovjetunióból hazatért partizánparancsnok vezetésével nyomozócsoporthoz irányított Budapestre, a fasisztaellenes tisztogatások előkészítésére. A csoport Magyar Államrendőrség Politikai Rendészeti Osztálya néven 1945. február 7-étől működött Budapesten. Ugyanakkor a fővárosban – Péter Gábor vezetésével – január 17-étől ugyanazzal a feladattal már dolgozott egy szervezőcsoport, amely február 2-án alakította meg a saját politikai rendőrségét. Február elejétől az Andrássy út 60. számú házban a két politikai nyomozószervezet párhuzamosan működött, de nem sokáig. A rivalizálásból Péter Gábor került ki győztesen: az 1945. november 4-én megjelent Magyar Közlöny szerint a miniszterelnök belügyminiszteri előterjesztésre, mint a magyar rendőrség politikai rendészeti osztályának (PRO) vezetőjét visszamenőleges hatállyal, 1945. január 20-tól rendőr vezérőrnaggyá nevezte ki. 1945. február 26-án a debreceni belügyi részleget beolvasztották a budapesti politikai osztályba, a már meglevő három nyomozócsoporthoz megduplázták. A kormány 1945. május 10-én elrendelte a csendőrség feloszlását és az Államrendőrség megszervezését; május 19-én felállították a vidéki főkapitányságot, s annak politikai osztálya élére Tömpe Andrást nevezték ki. A Tömpe-féle politikai rendészeti osztály azonban csak 1946. október 4-ig működött, majd megszüntették. A politikai rendőrség teljes állományát irányítása alá rendelték: ezzel létrejött a Magyar Államrendőrség Államvédelmi Osztálya (ÁVO). Péter karrierje azzal indult, hogy Gerő és Rákosi kezére adta a külvárosokban és vidéken legjobban ismert kommunista munkásvezért, Demény Pált. A párton belüli megítélése és ismertsége javult; 1945 májusától az MKP, majd az MDP Központi Vezetőség tagja. Az MKP III.

kongresszusától a politikai bizottság állandó meghívottja volt. 1945. április 2-ától képviselte Budapestet az Ideiglenes Nemzetgyűlésben. 1948 novemberében az ÁVO-ból átszervezés után a BM Államvédelmi Hatósága lett. A Népköztársaság Elnöki Tanácsa 1949. december 28-án kelt rendeletével a BM Államvédelmi Hatóságából és a honvéd határőrségből független, közvetlenül a Minisztertanács irányítása alá tartozó szervezetet alakított ki, amelynek élére Péter került. Az ÁVH feladatköre és hatalma nagymértékben megnövekedett, állam lett az államban. A bukás végül őt is elérte. Rákosi 1953. január 2-áról 3-ra virradó éjszaka letartóztatta; a moszkvai „zsidó orvosok pere” magyar változataként először egy cionista összeesküvésben és nemzetközi kémszervezetben való részvétellel vádolták meg. Az MDP KV február 19-i ülésén Gerő javaslatára egyhangú szavazással kizárták a pártból. A koncepció Sztálin halála után megváltozott, Rákosi az MDP 1953. júniusi határozatának szellemiségével megegyező új vádkoncepció kialakításával bízta meg Piros Lászlót, az ÁVH új vezetőjét. Az 1953. december 24-én a Budapesti Hadbíróság zárt tárgyaláson hozott ítéletével életfogytiglani börtönre, a közügyektől tízévi eltiltásra, teljes vagyonek kobzásra és lefokozásra ítélték; a másodfokon eljáró Katonai Felsőbíróság 1954. január 15-én az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Az ítéletek indoklásából kitűnt: őrá – és további tizenhét perbe fogott ÁVH-tisztre – akarták hárítani, a „Péter Gábor és bandája” koncepció jegyében, a politikai felelősséget a törvénytelen ségekért. 1956. október elején Péter Gábor ügyében is felülvizsgálatot kezdett a Belügyminisztérium vizsgálati főosztálya. Kádár kívánságára tanúskodott Farkas Mihály perében is. A Legfelsőbb Bíróság Katonai Kollégiuma 1957. június 15-én, befejezett perújítási tárgyaláson tizennégy évi börtönre ítélte, miután tizenhat rendbeli hamis vád, hivatali hatalommal való visszaélés, két rendbeli felbujtói minőségben elkövetett, halált okozó súlyos testi sértés és folytatólagosan elkövetett szolgálati hatalommal való visszaélés vádjában találta bűnösnek. 1959. január 10-én feltételesen szabadlábra helyezték, egyébként 1960. április 1-jén szabadult egyéni kegyelemmel. Kiszabadulása után könyvtárosként dolgozott. 1963. január 11-én megfosztották kitüntetéseinek egy részétől is.